



Lasse Wendelin

Prime News 4 / 2009

Uhri vai omistaja — kumpaa katsot peilistä joka aamu ja ilta?

Onko työyhteisösi täynnä uhreja vai omistajia? Oletko sinä itse omistaja vai uhri? Mitä esimerkkiä näytät muille? Se on sinun valintasi.

Liian monet työyhteisöt kärsivät varsinkin tällaisina aikoina hiljaisesta epätoivosta, jossa ollaan ympäröivän maailman ja olosuhteiden uhreja. Sellainen epätoivo ei välttämättä näy julkisessa tekemisessä vaan on piilossa, syvällä ihmisen salaisessa minuudessa. Yhteisö muodostuu yksilöistä, joten todellinen kulttuuri on lopulta salaisen minuuden tasolla, kollektiivisessa alitajunnassa. Kuten tiedämme, kulttuuri päihittää aina strategian, jos pitää valita. Niinpä ainoa vaihtoehto on päästä käsiksi yhteisön salaisimpiin sopukoihin, joissa varsinaiset ajovoimat asustavat. Jos yksilöiden sisimmässä on epätoivoa, sitä löytyy ennen pitkää myös yhteisön kokonaiskulttuurista.

Ihmisen elämä on todellisuutta kolmella eri tasolla. Meissä ja meidän kauttamme vaikuttaa

- julkinen minä
- yksityinen minä
- salainen minä

*Julkiseen minään* kuuluu roolin mukainen käyttäytymismalli, eikä se vielä kerro oikeastaan yhtään mitään meistä. Rooli on ikään kuin osallistumista näytelmään, jossa tekemistä ohjaa jonkun toisen kirjoittama käsikirjoitus. *Yksityinen minä* on jo tekemisen ja olemisen rajapinnassa, josta löytyvät arvot, tottumukset ja tavoitteet. Vasta *salainen minä* on kuitenkin se taso, josta löydämme meitä ohjaavat uskomukset, tarpeet, pelot ja ajatusrakennelmat.

Epätoivo on syöpä, joka estää luovuuden esiin tulemisen, puhumattakaan innostuksesta tai intohimosta. Mitä pidempi lama on kokemuksissamme, sitä suurempi on vaara vaipua epätoivoon. Se tulee kuin varas yöllä, ja ani harva meistä osaa käyttää vahvuuksiaan niin hyvin, että pystyy torjumaan epätoivon heti kerralla. Se hiipii niin hiljaa, ettemme huomaa sitä ajoissa. Paras tapa havaita epätoivo on kuunnella tarkkaan, mitä työyhteisössä puhutaan — ja puheetkin kumpuavat meidän sisimmästämme, tietenkin. Kun puheemme alkaa olla täynnä uhrinomaisia ilmauksia, epätoivo on jo tehnyt meihin pesää, ja siihen auttaa vain radikaali korjausliike. Mutta sitä ennen pitää tapahtua herätys!

Orastavan tai uhkaavan epätoivon estämiseksi suosittelen seuraavia lääkkeitä, joiden avulla yhteisöstä tulee selviytyjä, aikanaan jopa voittaja, eikä uhri. Ehdotukseni ovat sinämuodossa, koska kaikki muutokset alkavat meistä itsestämme, sinusta ja minusta. Muutos tapahtuu ainoastaan, jos suostumme subjekteiksi ja kieltäydymme olemasta enää objekteina.



- 1. Ota vastuu ja suostu tilivelvollisuuteen kaikesta tekemästäsi.** Lopeta syyttely ja selittelyt, ovatpa kysymyksessä sitten ihmiset tai olosuhteet. Ota takaisin omistajuus itsestäsi ja kylvä hyvä siemen koko yhteisöösi. Tämä tarkoittaa omistajuutta olemisen, ajattelun, tunteiden ja tekojen tasolla. Salaisesta julkiseen asti. Käytä puhelajhojasi ongelmien ratkomiseen ja sen pohtimiseen, mitä aiot seuraavaksi asioiden hyväksi tehdä. Mene rohkeasti sille tontille, jossa sinusta ensin tulee osa ongelmaa, jotta sinusta voisi myöhemmin tulla osa ratkaisua.
- 2. Kirjoita muistiin selvät tavoitteet ja tee itsellesi selkeä pelikirja.** Pidä ne lähettyvilläsi koko ajan. Minä-sanana olisi hyvä esiintyä joka sivulla useita kertoja, varsinkin kun on kysymys seuraavasta toimenpiteestä. Muista, että tavoitteiden tulee varsinkin lähtövaiheessa olla saavutettavissa. Tavoitteiden ylittäminen motivoi huomattavasti enemmän kuin niiden alittaminen. Älä hyväksy asennetta "no, minä ainakin yritin kovasti", koska se hyväksyy ja synnyttää vielä enemmän virheitä, alisuoriutumista ja uhriksi jäämisen epätoivoa.
- 3. Kun tavoite on selvä, mieti miltä tuntuu, kun olet päässyt tavoitteeseen.** Miltä sinusta ihan rehellisesti sanottuna näyttää ja tuntuu, kun olet päässyt päämäärään? Mitä sinusta on tullut matkan aikana? Miten olet muuttunut? Mitä muuta merkitset nyt toisille ihmisille ja itsellesi? Visualisointi on tehokkaampaa kuin usein suostumme myöntämäänkään. Aivot on kiistatta rakennettu niin, että ne tulkitsevat värikkään kuvitelman samalla tavalla kuin todellisen kuvan. Siksi mielikuvitus on rautaisa energian lähde.
- 4. Jos mahdollista, jaa tavoitteesi lähitiimin kanssa.** Olennaisinta on avoin ja suora kommunikaatio, joka täyttää vuoropuhelun tunnusmerkit. Ei ole sattumaa, että ihmisellä on kaksi korvaa ja vain yksi suu. Mitä enemmän käsittelette yhteisiä tavoitteita ja niiden saavuttamiseen liittyviä olemisen ja tekemisen muutoksen edellytyksiä, sitä vaikeampi yhteisön jäsenillä on olla tekemättä aidosti töitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Ihminen toimii niin, että mitä tarkemmin tiedämme, mitä muut meiltä odottavat, sitä paremmin omaksumme vastuun ja tilivelvollisuuden. Me vain jätämme liian usein kertomatta, mitä toisiltamme odotamme.
- 5. Kun tulee vaikeita hetkiä ja uupumus iskee, kannattaa muistaa, että maratonkin juostaan yksi askel kerrallaan.** Kolme maratonia juosseena — viimeksi Helsingissä elokuussa 2009 — tiedän, että siihen tarvitaan arviolta 50 000 askelta, ja jokainen askel vie väijäämättä lähemmäs lopputavoitetta. Ja lopussa kiitos useimmiten seisoo! Maraton, kuten elämäkin, tarvitsee ajan ja liike-energian synergiaa. Matkan aikana tarvitsemme muiden tukea (aikaa) ja energiaa (vahvistusta). Näin (työ-)elämästä(kin) tulee eheä kokonaisuus eikä se tunnu pelkästään ainaiselta suorittamiselta.



Lopuksi pyytäisin sinua pysähtymään hetkeksi miettimään, että vietkö sinä elämää eteenpäin vai viekö elämä sinua? Tämäkin on sinun valintasi. Kun viet itse omaa elämääsi eteenpäin, saat paljon enemmän hyvää aikaan myös ympärilläsi.

Onnea matkaan!

**Lasse Wendelin**  
matkaopas